ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

Ἡ διάσημη ἀοιδὸς Ἀδελαΐς Ριστόρι, ἡ ὁποία πρὸ ἐτῶν εἶχε κυριολεκτικῶς χαλάσει τὸν κόσμο μὲ τὸ ὑπέροχο τραγοῦδι της, διηγεῖται στὰ Ἀπομνημονεύματά της τὸ ἑξῆς νόστιμο ἀνέκδοτο :

«Φαίνεται—γράφει—ὅτι εὐθὺς ἀπὸ τὴ γέννησί μου ἤμουν προωρισμένη γιὰ τὸ θέατρο. Ὁ πατέρας μου κι' ἡ μητέρα μου ἦσαν ἠθοποιοὶ μετρίας ἀξίας καὶ ἐργαζόντουσαν σ' ἕνα μέτριο θίασο γιὰ τὸ ψωμί τους.

Θὰ ἤμουν μόλις τριῶν μηνῶν, ὅταν ὁ θιασάρχης στὸν ὁποῖον ὑπηρετοῦσαν οἱ γονεῖς μου ἔλαβε ἀνάγκη ἀπὸ ἕνα βρέφος ποὺ χρειαζόταν σὲ κάποιο ἔργο καὶ ζήτησε ὡς κατάλληλο ἐμένα !

Ἡ μητέρα μου δὲν δίστασε νὰ μὲ παραχωρήσῃ, ἴσως ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μὲ ἐξοικειώσῃ ἀπὸ τὴ βρεφική μου ἡλικία μὲ τὸ θέατρο, στὸ ὁποῖο θὰ ἀφιέρωνα ἀργότερα τὴ ζωή μου.

Τὸ ἔργο ποὺ θὰ παιζόταν ἦταν μιὰ κωμωδία, τῆς ὁποίας ἡ ὑπόθεσις ἦταν μὲ δυὸ λόγια ἡ ἑξῆς :

Μιὰ νέα παντρεύεται κρυφὰ τὸν φίλο της, τὸν ὁποῖον ὁ πατέρας της δὲν θέλει, καὶ ἀποχτᾶ μαζύ του ἕνα παιδί.

Δὲν ἔχει ὅμως τὸ θάρρος νὰ ἐξομολογηθῇ ἡ ἰδία τὸ σφάλμα στὸν πατέρα της καὶ καταφεύγει σ' ἕναν γέρο ὑπηρέτη τοῦ σπιτιοῦ της, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ τοὺς βοηθήσῃ.

Τὴν πρωτοχρονιὰ λοιπόν, ὁπότε συνηθίζεται οἱ πλούσιοι κτηματίαι νὰ λαβαίνουν δῶρα ἐκ μέρους τῶν ἐκμισθωτῶν των, ὁ ὑπηρέτης σοφίζεται νὰ κρύψῃ τὸν μπεμπὲ μέσα σ' ἕνα καλάθι, σκεπάζοντάς τον ἐλαφρὰ μὲ φροῦτα καὶ λαχανικά.

Κατόπιν στέλνει τὸ καλάθι στὸν κύριό του, ὁ ὁποῖος τὸ ξεσκεπάζει ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ἄλλων προσκαλεσμένων γιὰ νὰ ἰδῇ τί περιέχει καὶ ἀνακαλύπτει ἕνα μωρὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἐκπλήξεως καὶ θυμηδίας.

Αὐτὴ ἦταν συντόμως ἡ ὑπόθεσις τῆς κωμωδίας, στὴν ὁποία ἐπρόκειτο νὰ παίξω τὸ ρόλο τοῦ μπεμπέ, χωρὶς νὰ μοῦ ἔχουν ζητήσει τοὐλάχιστο τὴ συγκατάθεσί μου !

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐγώ, μόλις βρέθηκα μέσα στὸ καλάθι, ἔβαλα τὰ κλάματα κι' ἔτσι φανέρωσα τὴν παρουσία μου πρὶν φτάσει ἡ κατάλληλη στιγμή.

Τότε ὁ ἠθοποιὸς ποὺ ὑποδυόταν τὸ ρόλο τοῦ πάππου μου, σύμφωνα μὲ τὴ διάταξι τοῦ ἔργου, ὀπισθοχώρησε κατάπληκτος, σὰν νὰ μάντευε τὸ κακό, ἐνῶ ὁ ὑπηρέτης ζήτησε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς ἐκπλήξεώς του καὶ μ' ἔβαλε στὰ χέρια του.

Οἱ ἠθοποιοὶ ὅμως, βλέποντάς με νὰ παρουσιάζωμαι ἔτσι ξαφνικὰ χωρὶς νὰ μὲ περιμένουν, τὰ ἔχασαν, ἐνῶ τὸ κοινὸν ἄρχισε ἀπὸ κάτω τὰ χειροκροτήματα κι' ἐγὼ ἤμπηξα ξανὰ τὰ κλάματα, παίζοντας ἔτσι θαυμάσια τὸν ρόλο μου, τὸν ὁποῖον ἀγνοοῦσα.

Ἡ καλή μου μητέρα θυμόταν, ὥς ὅτου πέθανε, τὸ ὡραῖο αὐτὸ ἐπεισόδιο καὶ δάκρυζε ἀπὸ τὰ πολλὰ γέλια, κάθε φορὰ ποὺ τὸ διηγόταν...

τὸ ποῦνε ἐλεύτερα.

Βάστα, καρδιά μου, βάσταξε, *ὡς τὰ βαστᾶ ἡ λεμονιὰ*
τῆς γειτονιᾶς τὰ λόγια, *τὰ δίφορα λεμόνια.*

Καταλάβαινα πὼς ἦσαν ἡ συνεννόησι δύο καρδιῶν, ἡ ἀπόκρυφη :

Ἀναστενάζω καὶ πονῶ, *δὲν ἔχω ἄλλον ἀπὸ σὲ*
λυποῦμαι καὶ δακρύζω, *στὸν κόσμο νὰ ἐλπίζω.*

Δὲν ἦταν ἡ «Φιλομειδὴς Ἀφροδίτη» ποὺ τὰ ἔλεγεν αὐτά, οὔτε ἡ Τσεβῆ τοῦ κὺρ-Νικόλα τοῦ χοντροῦ, ἀλλὰ κάποια βαθύτερη καὶ δημιουργικὴ ἀνάγκη, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦταν ἔτσι στὴ ζωή...

* * *

Καὶ τὸ βράδυ ποὺ ἄναψαν ἡ φωτιὲς καὶ λαμπάδιασε τὸ «σκιάχτρο τ' Ἀϊ-Γιαννιοῦ τοῦ Ρηγανᾶ», διάλεξα κι' ἐγὼ τὸ πρῶτο τῆς ζωῆς μου τραγουδάκι, γιὰ νὰ τὸ πῶ στὴ Ρεγγίνα, ἐκεῖ δίπλα στὴ φωτιά, ποὺ λαμπάδιζε σὰν χρυσῆ βασίλισσα, στὴ μέση τόσου κόσμου :

Κάψε καρδιές, ποὺ νὰ καῇ *καὶ ταῖρι ἄλλο νὰ μὴ δῇς*
καὶ σένα ἡ δικιά σου, *ποτὲ στὴν ἀγκαλιά σου...*

Καὶ ὅταν εἶδα τὴ Ρεγγίνα νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη, γιὰ νὰ πηδήσῃ τὴ φωτιά, ἐπῆρα «φόρα» κι' ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἀντίθετη μεριά, γιὰ νὰ συναντηθοῦμε καὶ νὰ τῆς πῶ, ἀπάνω στὶς φλόγες, θερμὸ καὶ πυρωμένο :

Κάψε καρδιές, ποὺ νὰ καῇ...

Μὰ τὸ τσίγκρισμά μας ἦταν ἀπότομο καὶ τὸ πέσιμό μας ἀρκετὰ ὀδυνηρό.

Μᾶς τράβηξαν τσουρουφλισμένους μέσα ἀπὸ τ' ἀποκαΐδια...
Ἦταν τὸ πρῶτο τῆς ἀγάπης κάψιμο αὐτό.

Ἀργότερα ἐγνώρισα ὁλόκληρες πυρκαΐές, σωστὲς ἀπανθρακώσεις, ἀλλὰ ἐκεῖνο εἶνε τὸ πρῶτο τσουρούφλισμα, ποὺ μοῦ ἄφησε στὴ μνήμη μου τὰ πιὸ βαθειὰ σημάδια...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΜΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ

Γ'.

Συνεχίζουμε καὶ σήμερα τὴν ἔρευνά μας περὶ τῆς Ἀκαδημίας μας καὶ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν μας. Ὁμιλεῖ σχετικῶς ὁ γνωστὸς δημοσιολόγος καὶ πολιτευτὴς κ. Γ. ΠΩΠ.

— Εἶνε καλὰ διαλεγμένοι οἱ Ἀκαδημαϊκοί, κ. Πώπ ;

— Οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ εἶνε μεταξὺ τῶν ἀριστέων τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῶν Γραμμάτων. Περὶ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία. Ὑπάρχουν βέβαια μεταξὺ αὐτῶν καὶ 2—3 ἀγράμματοι, ὅπως λ. χ. ὁ ὀλίγον ἱστορικός, ὀλίγον λόγιος καὶ ὀλιγώτερον ἄξιος δι' Ἀκαδημαϊκὸν κ. Σωτηριάδης, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ ὑποτιμηθῇ εἰς τὴν δημοσίαν συνείδησιν ἡ Ἀκαδημία. Ἐὰν ὑπάρχουν οἱ διαμαρτυρόμενοι διὰ τὴν συγκρότησίν της, προφανῶς προέρχεται τοῦτο ἀπὸ τὴν κρατοῦσαν σύγχισιν διὰ τὴν ἀποστολὴν μιᾶς Ἀκαδημίας. Τὴν φαντάζονται καθαρῶς λογοτεχνικὸν Σῶμα, ἐνῶ εἰς αὐτὴν ἀνήκουν πᾶσαι αἱ Ἐπιστῆμαι, μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ ἠθικαί, αἱ πολιτικαὶ καὶ αἱ θετικαί. Ὅταν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μας ὑπάρχουν ἐπιστήμονες, ὅπως ὁ Χατζηδάκης καὶ ὁ Ἐξαρχόπουλος, ὁ Ἡλιόπουλος, ὁ κ. Ράλλης, ὁ Διοβουνιώτης, ὁ Βορέας, ὁ Ραχτιβάν, χωρὶς νὰ ἀναφέρω καὶ τὸν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ὅταν τὴν φιλολογίαν ἀντιπροσωπεύουν ποιηταὶ καὶ λογογράφοι ὅπως ὁ Δροσίνης καὶ ποιητὴς ὅπως ὁ Προβελέγγιος, δὲν νομίζω ὅτι ἡ Ἀκαδημία δύναται νὰ ἐπικριθῇ γενικῶς διὰ τὴν συγκρότησίν της.

— Ἔχετε τὴν ἰδέα πὼς ἡ Ἀκαδημία θάπρεπε νἄναι λογοτεχνική ;

— Ἀκαδημία λογοτεχνικὴ ἁπλῶς, δὲν σημαίνει τίποτα καὶ σᾶς τὸ ἠμιλήνευσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἡ λογοτεχνία εἶνε καὶ πρέπει νὰ ἀποτελῇ μίαν ἀπὸ τὰς τάξεις τῆς Ἀκαδημίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἐννοοῦν ἀτυχῶς πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, εἶνε ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία τῆς λογοτεχνίας. Εἰς τὴν αὐτὴν πλάνην γενικῶς ἐμπίπτουν καὶ οἱ ἔξω τῆς Ἀκαδημίας ἐρωτῶντες, φαντάζονται δηλαδὴ ὅτι λογοτεχνία σημαίνει ἡ ἐπίδειξις συγγραφῆς μόνον μυθιστορημάτων, διηγημάτων καὶ ποιημάτων. Ἀλλὰ αὐτὰ ἀποτελοῦν μέρος, ὄχι δὲ καὶ τὸ σημαντικώτερον διὰ τὴν λογοτεχνίαν.

— Τότε ποία εἶνε ἡ πραγματικὴ λογοτεχνία ;

— Ἡ λογοτεχνία, ὅπως τὴν ἐμφανίζει καὶ ἡ λέξις της, ἀνάγεται εἰς τὸν ποιητικὸν καὶ τὸν πεζὸν λόγον, δύναται δὲ ὁ πεζὸς λόγος νὰ εἶνε καὶ ὁ προφορικὸς ἀκόμα λόγος. Ὅταν τις θὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας, δὲν δύναται βεβαίως νὰ παραλείψῃ τοῦ Δημοσθένους τὰς δημηγορίας—ἄλλως τε ὅλοι οἱ τότε ἀσχολούμενοι περὶ τὴν συγγραφὴν δικανικῶν λόγων ἐλέγοντο λογοτέχναι καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ φιλοσοφία, ἡ ὁποία δὲν ἀνάγεται γενικῶς εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἐν τούτοις ὁ Πλάτων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ληφθῇ ἐξ ἴσου λογοτέχνης καὶ φιλόσοφος. Αἱ δημηγορίαι καὶ οἱ λόγοι τοῦ Περικλέους ἀνάγονται εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Αὐτὰ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς διατυπούμενα, δὲν ἔχουν κατανοηθεῖ παρ' ἡμῖν, ἀτυχῶς δὲ ὁ ὀλιγώτερον κατανοήσας αὐτὰ εἶνε ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας κ. Σίμος Μενάρδος. Ἡ πλάνη δὲ αὐτὴ ὀδηγεῖ εἰς ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἀκαδημίας. Τὸ λογοτεχνικὸν τμῆμα εἶνε ἀναφισβητήτως τὸ σημαντικώτερον ὅλων τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, προκειμένου περὶ πνευματικῆς ἐπικοινωνίας τῆς Ἀκαδημίας μεθ' ὁλοκλήρου τῆς δημοσίας ἐν Ἑλλάδι γνώμης, ὁ δὲ ὀργανισμός της εἶνε ἐμφανὲς ὅτι εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς Ἀκαδημίας προσέδωκε τὴν εὐρύτητα τὴν ὁποίαν ἐγὼ προσδίδω καὶ ὄχι τὴν στενὴν ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύουν πρὸς καθορισμὸν τῆς λογοτεχνίας πολλοὶ Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἔξω τῆς Ἀκαδημίας λεγόμενοι λόγιοι.

— Ἔχουν ἀδικηθεῖ καὶ ἔχουν μείνει ἔξω τῆς Ἀκαδημίας πολλοί ;

— Ἔχουν ἀδικηθεῖ εὐτυχῶς ὄχι πολλοί... εἰσαχθέντες εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

— Ὑπάρχουν στὴν Ἀκαδημία κλίκες ; Ποιοὶ ἀκοῦτε πὼς εἶνε οἱ ἀρχηγοί της ;

— Ἐπ' αὐτοῦ οὐδεμίαν ἔχω ἄλλην πληροφορίαν, εἰμὶ μόνον ὅτι ὑπάρχει μία τάξις, εὐάριθμος ἄλλως τε, κρίνουσα τὴν ἀξίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων... γλωσσικῶν μωρολογημάτων. Εἶνε οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν λεγομένων «μαλλιαρῶν».

— Τὰ ἔργα βραβεύονται καλὰ ἢ ρουσφετολογικά ;

— Δὲν παρηκολούθησα οὔτε ποῖα βιβλία ἐβράβευσεν ἡ Ἀκαδημία, οὔτε ποῖα ὑπεβλήθησαν ἐν αὐτῇ. Αὐτὸ εἶνε ἀπὸ τὰ μᾶλλον ἐπουσιώδη ἔργα τῆς ἀποστολῆς της. Τὴν ἀξίαν τῶν βιβλίων δὲν δίδουν τὰ Ἀκαδημαϊκὰ βραβεῖα, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδόσεών των.

— Ἔχει ὁ κ. Χατζηδάκης κόμμα ; Διευθύνει τὴν Ἀκαδημία, ναὶ ἢ ὄχι ;

— Ὁ κ. Χατζηδάκης εἶνε τὸ ἐγκαλώπισμα τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ κ. Χατζηδάκης εἶνε δημιουργὸς καὶ ἀρχηγὸς τῶν ὑγιεστέρων λογοτεχνικῶν καὶ γλωσσοπλαστικῶν ἰδεῶν. Εἰς τὸ κόμμα αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶνε Ἰδέα, ἀνήκει κάθε Ἕλλην ἐχόμενος τῶν Ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ πᾶς πολίτης σωφρονῶν.